

A KUTATÁS TÉMÁJA, FOGALMI ÉS ELMÉLETI KERETEZÉSE

Ebben a kutatásban azt vizsgáltuk, hogy az etnolingvisztikai diverzitásnak, ezen belül pedig sajátosan az *etnikai polarizációnak* milyen hatása van a gazdaság fejlődésére és a jóléti viszonyokra a multiethnikus Erdélyben.

A téma konceptualizálásához – az etnicitás-kutatásban meglehetősen szokatlan – intézményi gazdaságtani, valamint klasszikus mikroökonómiai szempontokat használunk. A szélesebb jelentéstartalmú és emiatt állandóan analitikus zűrzavart okozó etnicitás-fogalmat *erőforrás-alapú megközelítésben* értelmezzük, és ezáltal ökonómiailag jobban operacionalizálható összetevőire bontjuk: kiemelten a *nyelvet* és ezzel szoros összefüggésben a nyelvi-etnikai *hálózatok* és az intra-etnikus *szolidaritás/bizalom* szerepének a fontosságát hangsúlyozzuk az etnikai párhuzamosságok fennmaradásának és esetenkénti erősödésének a magyarázatában.

A KUTATÁS FÁZISAI, MÓDSZEREK

1. Először a népszámlálási adatok és a hivatalos településsoros statisztikák alapján egy többváltozós elemzés készült, melynek során megvizsgáltuk, hogy a szokványos demográfiai, település-földrajzi, humán-geográfiai tényezők kontroll alatt tartása mellett az *etno-lingvisztikai polarizációnak/diverzitásnak van-e hatása a települések jóléti mutatóira*.

2. Második körben azt néztük meg, hogy *mennyire jellemző az etnikai klaszteresedés/enklávésodás/szegregáció a gazdaság különböző szegleteiben, részpiacain, és ennek milyen jóléti következményei vannak a kisebbség, illetve a társadalom egésze számára*. Ezek közül kettőt tárgyalunk részletesebben: a). a munkapiacot és b). a fogyasztói piacot. Ehhez a vizsgálathoz szekundér adatforrásokat (statisztikák és korábbi kérdőíves vizsgálatok eredményei), valamint intézményvezetőkkel, vállalkozókkal készült interjúkat használtunk fel. Ezek olyan városokban készültek, ahol a magyarok és a románok aránya kiegyenlített (Marosvásárhely és Szatmárnémeti).

Helyszűke miatt ezen a poszteren az első fázis eredményeit mutatjuk be.

EREDMÉNYEK

2. táblázat. Lineáris (OLS) regresszió az LHDÍ magyarázatához – erdélyi községek

	1. modell	2. modell	3. modell	4. modell	5. modell	6. modell	7. modell
polarizációs index (EPI 2011)	-0,088***		0,059	-0,182***		-0,021	0,001
magyarok aránya a településen (% , 2011)		0,013	0,000		-0,110***	-0,105***	-0,175***
romák aránya a településen (% , 2011)		-0,219***	-0,216***		-0,260***	-0,247***	-0,253***
németek aránya a településen (% , 2011)		0,147***	0,148***		0,142***	0,144***	0,118***
más nemzetiségűek aránya a településen (% , 2011)		-0,043	-0,053		-0,065**	-0,062*	-0,065*
község mérete (lakosság száma 2011-ben)				0,467***	0,474***	0,475***	0,438***
falvak átlagos távolsága a legközelebbi várostól (km)				-0,257***	-0,256**	-0,256**	-0,261**
községközpont távolsága a legközelebbi 30000 lakosnál nagyobb várostól (km)				-0,114***	-0,127***	-0,127***	-0,092***
halad-e át európai út a községen (0 = nem, 1 = igen)				0,118***	0,098***	0,099***	0,103***
falvak száma a községben				-0,136***	-0,127***	-0,127***	-0,133***
civil szervezetek sűrűsége (NGO/1000 fő, 2018)							0,145***
részvételi arány a helyhatósági választásokon (2016)							-0,104**
R négyzet	0,007	0,061	0,062	0,444	0,499	0,505	0,521
N	979	979	979	909	909	909	909

Jelmagyarázat: *** p<0,001; ** 0,001<p<0,01; * 0,01<p<0,05

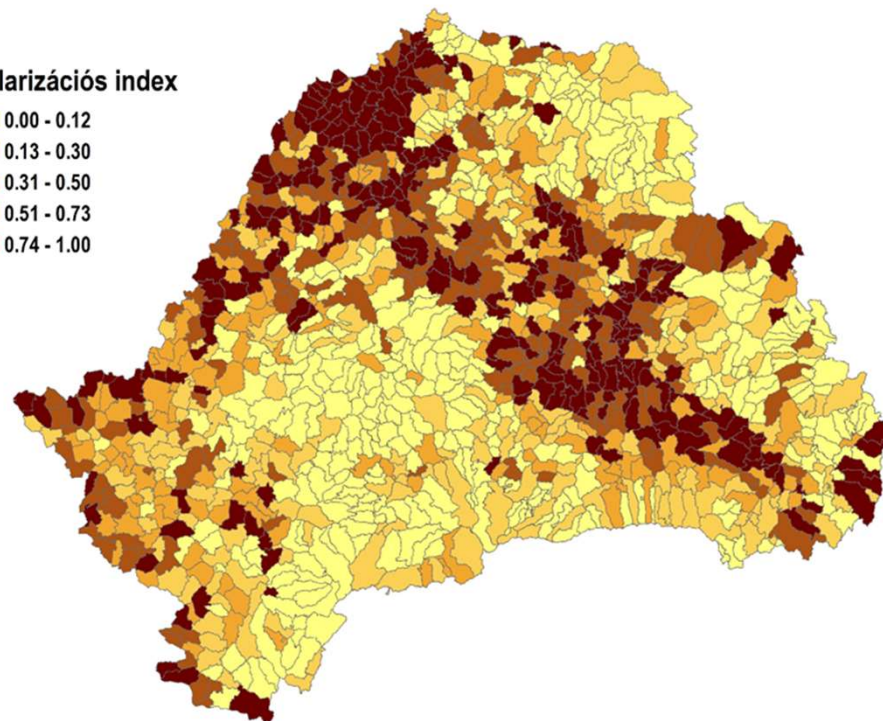
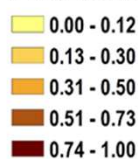
KÖVETKEZTETÉSEK

Erdély városaiban és községeiben a jólét kis mértékben függ a települések etnikai összetételétől. A kapcsolat azonban szignifikáns: azokon a településeken alacsonyabb a humán fejlettség helyi mutatója (LHDÍ), ahol nagyobb arányban élnek hátrányosabb gazdasági helyzetű kisebbségek, elsősorban romák. Fontos eredmény viszont, hogy az *etnikai polarizáció önmagában nincs sem negatív, sem pozitív kapcsolatban a humán fejlettség mértékével, a diverzitás számlájára írható jóléti eltérések kizárólag az egyes etnikai csoportok közötti egyenlőtlenségekre vezethetők vissza*.

Vannak arra utaló jelek, hogy ha sikerülne csökkenteni az egyes etnikai csoportok közötti anyagi-gazdasági egyenlőtlenségeket, ez növelné a községek aggregált magánvagyonát, a vállalkozások termelékenységét és ezzel együtt az önkormányzatok saját bevételeit is, amelyeket a helyi közösség jóléti beruházásaira lehetne költeni. A közpénzekkel való hatékonyabb gazdálkodást viszont nem zavarja a polarizáció, és az etnikai csoportok eltérő arányú jelenléte is alig számít, viszont kedvező hatásokkal kecsegtet a helyiek nagyobb közéleti – civil és politikai – mobilizációja.

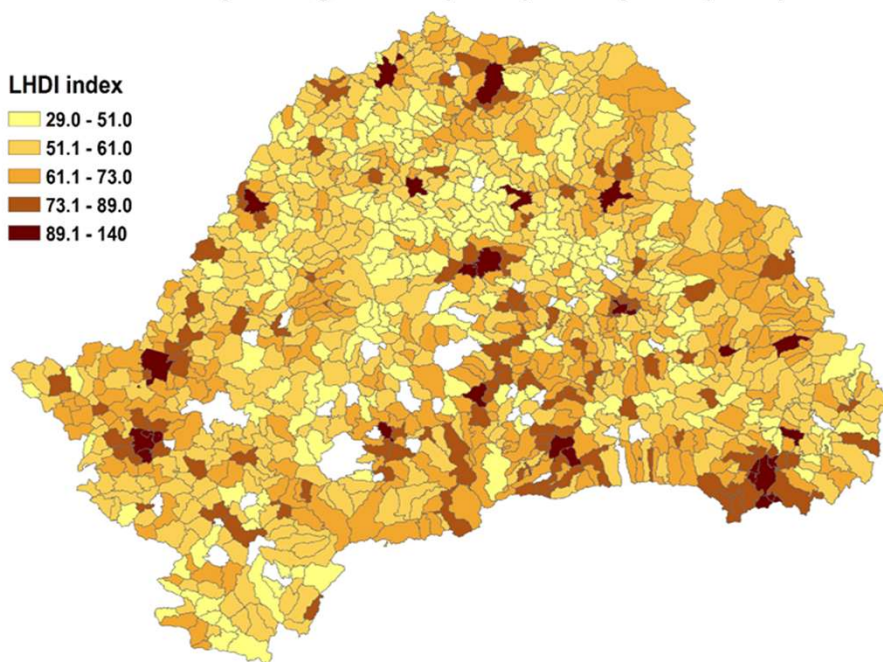
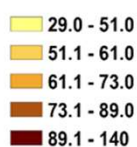
Etnikai polarizáció Erdélyben (2011)

Polarizációs index

Humán fejlettségi index (LHDÍ) Erdélyben (2011)

LHDÍ index

FONTOSABB HIVATKOZÁSOK

Alesina, Alberto – Baqir, Reza – Easterly, William: Public Goods and Ethnic Divisions. *The Quarterly Journal of Economics*, Volume 114, Issue 4, 1999. 1243–1284.

Csata Zsombor: Economy and Ethnicity in Transylvania. In: Kiss Tamás – Székely István Gergő – Toró Tibor – Bárdi Nándor – Horváth István (eds.): *Unequal Accommodation of Minority Rights*. Cham: Palgrave Macmillan, 2018.

Grin, François: Linguistic diversity and economic outcomes: Can we identify credible causal connections? FTI, University of Geneva IPSA, Poznań, July 2016.

Habyarimana, James – Macartan Humphreys – Daniel N. Posner – Jeremy Weinstein: *Coethnicity: Diversity and the Dilemmas of Collective Action*. New York: Russell Sage, 2009.

Liu, Amy: *Standardizing Diversity: The Political Economy of Language Regimes*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2015.